

Zgromadzenie Ogólne Związku Powiatów Polskich, które w tym roku odbyło się w czerwcu, było dobrą okazją do podsumowań i głębszych refleksji na temat sytuacji powiatów. Z całą pewnością nie brakuje wyzwań i koniecznych do zrealizowania zadań. O te najważniejsze zapytaliśmy Andrzeja Płonkę, Starostę Bielskiego i Prezesa Zarządu Związku Powiatów Polskich.

Za nami XXVIII Zgromadzenie Ogólne Związku Powiatów Polskich. To zawsze również czas podsumowań i refleksji. Jaki był ten rok dla powiatów?

Bardzo chciałbym powiedzieć, że był to dla samorządów łatwy rok, ale niestety tak nie było. Ubiegły rok w dalszym ciągu upływał w cieniu pandemii COVID-19. To co nas jednak głównie absorbowało to wyzwania związane z prowadzonym procesem legislacyjnym. Mam na myśli jego niezwykle tempo, które niestety często realizowane było z pominięciem Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Dokonywano zmian w niezwykle ważnych dla naszych mieszkańców dziedzinach, takich jak oświata i system opieki zdrowotnej. Toczyła się dyskusja na temat finansów samorządowych. Nie brakowało też działań w obszarze infrastruktury, polityki społecznej, ochrony środowiska i wielu innych dziedzin, którymi zajmuje się samorząd powiatowy. Jednak mimo wielu wyzwań i trudności, samorządy solidarnie artykułowały swoje zdanie, głównie za pośrednictwem naszego Związku. Był to czas bardzo dużej aktywności ekspertów biura Związku Powiatów Polskich, którzy na bieżąco prowadzili analizę pojawiających się nowelizacji, a także nowych aktów prawnych. Jako Związek aktywnie uczestniczyliśmy także w pracach nad niezwykle istotnym dokumentem, czyli Krajowym Planem Odbudowy. Jak zatem widać tematów – także tych trudnych – nie brakowało.

Gdy rozmawialiśmy podczas ubiegłorocznego Zgromadzenia Ogólnego, mówiliśmy o trudnościach związanych z pandemią. Nikt nie przypuszczał wtedy, że kolejne Zgromadzenie Ogólne będzie odbywało się w cieniu wojny, toczącej się tuż za polską granicą.

Zgadza się. Agresja Rosji na Ukrainę kompletnie zmieniła świat, w którym funkcjonowaliśmy i który znaliśmy. Sposób postępowania armii rosyjskiej wobec ludności cywilnej Ukrainy stanowi pogwałcenie praw człowieka i podstawowych wartości uznanych przez wspólnotę międzynarodową za obowiązujące w każdym czasie – nawet w czasie wojny. Powiaty od samego początku wojny wyrażały i wyrażają solidarność z obywatelami Ukrainy. Myślę, że polskie samorządy zdały egzamin, niosąc konkretną pomoc ludziom uciekającym przed okropieństwami wojny. Na terenie naszych powiatów staraliśmy się organizować miejsca pobytu dla obywateli Ukrainy, włączaliśmy się w pomoc humanitarną zarówno dla uchodźców w Polsce, jak i dla tych osób, które zdecydowały się pozostać w Ukrainie. Szczególną troską otaczamy myślami naszych przyjaciół samorządowców, z którymi przez ostatnie lata mieliśmy okazję wspólnie pracować nad pogłębianiem naszych dobrosąsiedzkich relacji. Mamy nadzieję, że umocnione w obecnych trudnych chwilach będą dobrym fundamentem do przyszłej współpracy po zakończeniu trwającej wojny. Jednocześnie wyrażamy naszą gotowość do dalszego udzielania pomocy tam, gdzie jest ona potrzebna.

Sytuacja pandemiczna pokazała, jak wiele wyzwań stoi przed systemem opieki zdrowotnej w Polsce. Jedno ze stanowisk przyjętych przez ZO ZPP dotyczy zarządzania szpitalami powiatowymi. Ten temat pojawia się podczas ZO nie po raz pierwszy.

Związek Powiatów Polskich wielokrotnie podkreślał i nadal podkreśla, że system opieki zdrowotnej w Polsce wymaga zmian. Muszą to jednak być zmiany systemowe, poprzedzone merytoryczną dyskusją wielu środowisk. Podczas sejmowego Zespołu ds. Szpitali Powiatowych, który zebrał się na początku

czerwca ponownie podkreślaliśmy, że projekt ustawy o modernizacji i poprawie efektywności szpitalnictwa doprowadzi do degradacji lokalnych szpitali. Podobne obawy wskazywano również podczas posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, podczas którego strona samorządowa zaopiniowała projekt negatywnie. Ciągłe alarmujemy, że nakłady na lecnictwo szpitalne w Polsce są jednymi z najniższych w Europie. Co więcej, w Polsce nie wykorzystuje się potencjału szpitali jako dostawcy innych niż szpitalne usług zdrowotnych. Absolutnie nie zgadzamy się z tezą, jakoby przyczyną złej sytuacji szpitali powiatowych było ich niewłaściwe zarządzanie. Agencja Rozwoju Szpitalnictwa nie rozwiąże problemu, a wprowadzi tylko niepotrzebny chaos. Niezbędne jest rozwiązanie rzeczywistych problemów systemu ochrony zdrowia, do których w głównej mierze zalicza się niewłaściwa wycena świadczeń. Samorządy mają ogromne doświadczenie w prowadzeniu szpitalu, zainwestowały też w nie olbrzymie środki finansowe. Pandemia pokazała nam, jak kolosalne znaczenie odegrały właśnie szpitale powiatowe.

Kolejnym wielkim wyzwaniem pozostaje oświata.

Zgadza się, dlatego jedno ze stanowisk przyjęte przez Zgromadzenie Ogólne Związku Powiatów Polskich dotyczy właśnie tej kwestii. Rok 2022 nie przestaje zaskakiwać mniej lub bardziej skutecznymi pomysłami na doraźne zmiany pogarszające warunki funkcjonowania systemu oświaty. Ogromne i uzasadnione obawy wzbudziła rządowa nowelizacja ustawy – Prawo oświatowe, która koncentrowała się na zwiększeniu roli kuratorów oświaty. Swoją niepokój wyrażały nie tylko środowiska samorządowe i organizacje pozarządowe, ale też rodzice. Niestety według zapowiedzi, mimo prezydenckiego weta, ustawa ma wrócić tylko w lekko zmodyfikowanej wersji. Proponowane zmiany dotyczące podwyżek dla nauczycieli są niewątpliwie potrzebne, jednak nie biorą one pod uwagę realiów. A samorządy od dawna alarmują, że część oświatowa subwencji ogólnej jest wysoce niewystarczająca. Konieczne są zatem zmiany zasad finansowania oświaty. Związek Powiatów Polskich niezmienne apeluje o to, by w atmosferze wzajemnego szacunku i dialogu wypracować długofalową politykę oświatową państwa. Niezmiennie jesteśmy gotowi do udziału w pracach w tym zakresie.

Wiele dyskusji w ostatnim czasie dotyczy również miejsca powiatów w ustroju państwa. Tego zagadnienia dotyczy też jedno ze stanowisk przyjętych podczas Zgromadzenia Ogólnego.

Nie można zapominać o tym, że powiaty istnieją dlatego, że stanowią naturalną skalę naszego codziennego funkcjonowania. To przede wszystkim wspólnota obywateli, w której świadczone są ważne lokalne usługi publiczne. Ostatnie wydarzenia, takie jak chociażby pandemia z wielką mocą unaocznily, jak ważną rolę pełni powiat. Przed Polską stoi dziś naprawdę wiele wyzwań. Musimy uświadomić sobie, że siłą państwa to nie centralne wydawanie pojedynczych poleceń, ale wypełnianie zasady subsydiarności. Konieczne jest traktowanie powiatów jako kluczowego podmiotu odpowiedzialnego za dostarczanie wielu istotnych usług. Ustawy nie mogą odbierać kolejnych kompetencji powiatom. Uważam również, że potrzebne jest pozostawienie powiatom niezbędnej swobody w zakresie realizacji przypisanych im zadań. To właśnie powiat jest najbliżej mieszkańców i zna ich potrzeby. Wciąż niestety istnieją bariery we wspólnej realizacji zadań przez powiaty i gminy. Czas na ich zburzenie dla jeszcze lepszego wykonywania usług publicznych. Nie można też zapominać o finansach samorządowych, które są kwestią kluczową. Jestem przekonany, że zrealizowanie takiego pakietu działań pozwoli na optymalne funkcjonowanie administracji publicznej.